

**INVENTÁŘE A KATALOGY FONDŮ OKRESNÍHO ARCHIVU
V ROKYCANECH**

**ZÁSOBNÍ SPOLEK VČELA
ROKYCANY**

1868 - 1877

Inventář

Číslo listu NAD
183

Evidenční číslo pomůcky
59

Petros Cironis promováný historik

ROKYCANY 1970

OBSAH

Původce fondu	4 - 5
Dějiny a popis fondu	6
Inventář	8 - 11
Základní údaje o fondu a jeho inventáři	12

ÚVOD

Původce fondu

Zásobní spolek Včela v Rokycanech vznikl schvalovacím výnosem c. k. místodržitelství ze dne 17. listopadu 1868, avšak prakticky „Včela“ působila od března tohoto roku, kdy se 70 zakládajících členů sešlo a zvolilo spolkový výbor.

Spolkové stanovy byly vypracovány podle vzoru stanov pražského dělnického spolku „Oul“ řízené Chleborádem. První návrh stanov rokycanské Včely byl c. k. místodržitelstvím vrácen a byl přepracován. Opravené stanovy „Včely“ pak byly téměř totožné se stanovami pražského „Oulu“ s určitými změnami na rokycanské poměry.

Tento spolek měl pečovat o hmotné blaho svých členů a o vzdělání. Veškerá činnost však měla být zásadně nepolitická, jak se v stanovách spolkových uvádí.

Členové rokycanské „Včely“ se rekrutovali z celého širokého okolí, například z Mirošova, Mýta, Kameného Újezda, Oseku, z Rakové, z Kolvína a Skořic, z Klabavy, Svojkovic, ze Strašic, Liblína, Volduch aj. Většinou to byli drobní obchodníci, živnostníci, učitelé a drobní měšťané.

Spolek „Včela“ měl značný počet členů. Počet členů stále stoupal, neboť zpočátku mělo svépomocné hnutí velký ohlas. Při založení Včely roku 1868 měl spolek 70 členů, roku 1869 měl však již asi 130 členů, roku 1870 180 členů a roku 1871 180 – 190 členů, roku 1872 kolem 240 členů, roku 1874 se uvádí na 272 členů majících nárok na pobírání pětiprocentní spolkové dividendy. Roku 1875 se však uvádějí pouze 163 členové.

Rokycanská „Včela“ byla založena pod přímým vlivem pražského „Oulu“ a Chleboráda. To mělo za následek, že Chleborád měl v Rokycanech neobyčejný vliv, který se udržel až do Chleborádova pádu. Přesto však se Chleborádovi nepodařilo přeměnit tyto svépomocné spolky dělnické a polodělnické ve svůj politický nástroj. Mnohé se vymkly jeho vlivu úplně a řídily se zásadou hospodářskou, jiné se staly jakousi základnou pro působení myšlenek socialismu pronikající sem z Kladna, s kterým měla Včela těsné spojení.

Zpočátku členové rokycanské Včely jako spolek předplatili dokonce i „Dělnické listy“, jelikož však do nich začal pronikat duch socialismu, odřekli jej a pobírali spolkový časopis „Jednota“.

V soudním okrese Rokycany a Zbiroh bylo tehdy na 10 dělnických podobných spolků, hlavně v oblasti Radnice – Břasy, kde jich bylo 3 – 4. Všechny tyto spolky však čekal stejný osud. Po nějakém čase zanikly a tím byla definitivně rozbořena myšlenka svépomoci.

Celé toto Chleborádovo hnutí sehrálo negativní úlohu v rozmachu dělnického hnutí,

neboť na nějaký čas odvedlo dělnictvo od sociálního a třídního boje. Na druhé straně však třeba podotknout, že mělo i pozitivní následky. Ve venkovských městech a obcích byl rozvoj dělnického spolkového života urychlen, neboť Chleborádovu hnutí nekladly státní orgány odpor. Vznikla do jisté míry myšlenka organizovanosti dělnictva. Současně se zakládáním různých svépomocných spolků docházelo k častému styku mezi nimi, čímž spolu s Chleborádovými myšlenkami pronikaly mezi dělnictvo i myšlenky socialismu, hlavně v oblasti Radnice – Břasy a v Rokycanech, kde vedle podpůrného spolku „Včela“ působí i Dělnická jednota, která není pod přímým vlivem Chleborádovým.

Dějiny a popis fondu

Písemnosti fondu „Zásobní spolek Včela v Rokycanech“ byly uloženy částečně v okresním archivu a částečně v muzeu. V archivu byly uloženy všechny knihy spolkových zápisů. V městském muzeu pak všechny spisy v deseti krabicích.

V roce 1952 byla provedena dislokace archivního materiálu z městského muzea, avšak jen částečně, neboť kromě značného množství listinného materiálu z městské správy a kromě několika dalších fondů, zůstaly v muzeu i spisy „Včely“. K jejich převzetí došlo ve třetím čtvrtletí 1963.

V archivu byla provedena skartace, při čemž do sběru bylo dáno na 8 balíků spisů, většinou účetní spolkové doklady a jiné formuláře, objednávky zboží. Pro archiv bylo vybráno 70 knih a 3 kartony spisů z let 1868 – 1877.

Písemnosti fondu „Zásobní spolek Včela“ jsou uchovány uceleně, jen zápisy ze spolkových schůzí se nedochovaly všechny.

Písemnosti „Včely“ tvoří cenný pramen při studiu počátků dělnického hnutí na Rokycansku, hlavně pak kniha zápisů ze schůzí a valných hromad spolku, dále knihy evidenční (seznam členů spolku), dále půjčovní kniha spolkové knihovny, kopiáře korespondence odeslané, spolková korespondence (korespondence s jinými spolky: Oul Praha, Oul v Kladně, Hvězda v Břasích, Včela v Horním Stupně, podpůrný spolek panství Strousberga ve Stašicích, zajímavá korespondence Chleborádova aj.). Cenné jsou i knihy účetní a inventáře.

Písemnosti fondu „Zásobní spolek Včela v Rokycanech“ zpracoval a inventář sestavil prom. hist. Petros Cironis.

INVENTÁŘ

Knihy:

1	Zápisy ze schůzí výboru a valných hromad zásobního spolku Včela v Rokycanech, stanovy spolku, návrhy stanov	1868 - 1869
2	Seznam členů spolku Včela v Rokycanech	1868 – 1873
3	Hlavní kniha spolková	1868 – 1873
4	Hlavní kniha spolková	1873 – 1876
5	Deník spolku Včela	1868
6	Deník kasovní I	1868
7	Deník kasovní II	1868
8	Deník spolku Včela	1869
9	Deník kasovní	1869
10	Deník kasovní III	1869
11	Kniha kasovní I	1871
12	Kniha kasovní II	1871
13	Kniha kasovní	1872
14	Kniha kasovní	1873
15	Kniha kasovní	1874
16	Kniha kasovní	1875
17	Kniha kasovní	1876 – 1877
18	Kniha účetní	1871 – 1876
19	Kniha účetní	1872 – 1874
20	Kniha účetní vydání	1875 – 1876
21	Kniha vkladů	1868 – 1876
22	Kniha faktur	1869 – 1871
23	Kniha faktur	1871 – 1876
24	Ceny zboží	1868 – 1875
25	Kniha tržby	1870
26	Kniha tržby	1871
27	Kniha tržby členů	1872
28	Kniha tržby členů	1873

Inv. č.	Název	Časový rozsah
29	Kniha tržby členů	1874
30	Kniha tržby členů	1875
31	Kniha tržby členů	1876
32	Kniha drobných vydání	1871 – 1872
33	Kniha drobných vydání	1873 – 1874
34	Kniha drobných vydání	1875
35	Inventář magazínu	1870
36	Inventář magazínu	1871 – 1872
37	Inventář magazínu	1873
38	Inventář magazínu	1874
39	Inventář magazínu	1876
40	Příjem magazínu	1869 – 1870
41	Celkový inventář jmění spolku	1868 – 1874
42	Zápisy skladu I	1868
43	Zápisy skladu II	1868 – 1870
44	Kniha příjmů do skladu	1871 – 1872
45	Kniha vydání ze skladu	1871 – 1872
46	Kniha příjmů ze skladu	1873
47	Kniha vydání ze skladu	1873
48	Kniha příjmů ze skladu	1874 – 1876
49	Kniha vydání ze skladu	1874 – 1876
50	Zápis meliva	1871 – 1872
51	Zápis meliva	1873 – 1875
52	Zápis pekárny	1871 – 1872
53	Zápisy pekárny	1873
54	Zápisy pekárny	1875
55	Zápisy pekárny	1869 – 1870
56	Odpisy krámské	1870
57	Kniha odpisů krámských	1870
58	Kniha odpisů krámských	1871 – 1872
59	Kniha odpisů krámských	1873

Inv. č.	Název	Časový rozsah
60	Kniha odpisů krámských	1874
61	Kniha odpisů krámských	1876
62	Kniha krámská	1870
63	Kniha krámská	1871
64	Kniha krámská	1871 – 1873
65	Kniha krámská	1872
66	Kniha krámská	1873
67	Kniha krámská	1876
68	Půjčovní kniha spolkové knihovny	1868 - 1876

Spisový materiál:

a) Registrurní pomůcky:

69	Kopiáře korespondence odeslané	1868 - 1870
70	Kopiáře korespondence odeslané	1874 – 1876

b) Spisy:

71	Stanovy spolkové	4. 10. 1868	1
72	Pozvání na schůze a valné hromady spolku	1868 – 1875 *	1 Dopl.
			9.5.2022. Hrachová
73	Zápisy ze schůzí výboru a valných hromad spolku	1868 – 1875	1
74	Spolková korespondence (Chleborádovy dopisy spolku Včela v Rokycanech, korespondence s dalšími dělnickými podpůrnými spolky v Kladně, dopis Karla Zýmy, dělníka pily ve Strašicích, v němž informuje, že hodlají založit dělnický podpůrný spolek i ve Strašicích apod.)	1868 – 1871	1
75	Volební věci spolkové	1876	1
76	Žádosti o vyřazení ze spolku	1875 – 1876	1
77	Obchodní korespondence (seznam zaplacených účtů, inventury zboží, přehled jmění spolkového)	1868	2

Inv. č.	Název	Časový rozsah	
78	Seznam členů, kterým byly stanovy spolku doručeny	1869	2
79	Účetní věci (inventury zboží, příspěvky členů, nedoplatky, přehled jmění, obchodní korespondence)	1869	2
80	Pozvání k slavnostnímu svěcení praporu rokycanského Sokola 6. června 1869	1869	2
81	Obchodní korespondence (Nedoplatky, příspěvky, účetní zprávy, faktury)	1870 – 1871	2
82	Návrh stanov Společenského velkoobchodu v Plzni	1871	2
83	Obchodní korespondence a účetní spisy (inventura zboží, faktury, ceny, účetní spisy)	1872 – 1876	3
84	Pozvání k slavnostnímu otevření Akciového rolnického cukrovaru v Rokycanech 1872	1872	3

Základní údaje o fondu a jeho inventáři

Název fondu:	Zásobní spolek Včela Rokycany
Značka fondu:	Zásobní spolek Včela Rokycany
Časový rozsah:	1868 – 1877
Počet evidenčních jednotek:	73 (68 úředních knih, 2 podací protokoly, 3 kartony)
Počet inventárních jednotek:	84
Rozsah v bm:	1,14
Stav ke dni:	20. 5. 1970
Zpracovatel archivního fondu:	Petr Blažek, Dagmar Cvrková
Zpracovatel archivní pomůcky:	Petros Cironis, prom. hist.
Počet stran:	12
Počet exemplářů:	3
Pomůcku schválil:	prom. hist. Petros Cironis

„Elektronická verze AP dodatečně vyhotovena při GI 2012-2014. Oproti původní fyzické AP může obsahovat jiný počet stran, navíc: stranu s obsahem.“